

Öğretmenlerin Performansı Değerlendirilmeli mi?

Öğretmenlere Not Verilmeli mi?

Öğrenciler okula kaydolur ve bir/birkaç öğretmenin sınıfına devam ederler. Bir süre sonra öğrenciler dönem içinde ve dönem sonunda sınavlara girerler. Ancak, öğrenciler çok farklı sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyine ait ailelerden geldikleri için öğretmenlerin performansları farklılaşır. İyi bir öğretmenin performansı çok iyi durumda olmayan öğrenciler için düşük görünebilirken, ortalama bir öğretmenin performansı iyi öğrencilerin olduğu bir sınıfta yüksek görünebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın önerdiği sistemde sadece öğrenci başarısına göre değil, öğrencilerin, yöneticilerin ve velilerin değerlendirmelerinin bir bileşiminin performans değerlendirmesi kullanılacak gibi görünüyor. Bu nesnellikten uzak çok öznel bir sistemdir. Nesnel olarak ölçütler içermemektedir. Eğitimde ölçme/ölçekleme problemi nedeniyle nesnel olarak kullanılabilir olacak tam bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Batı eğitim sistemlerinin bazılarında kullanılmaya çalışılan bir sistem. Ancak, bu sistemde birçok sorun bulunmaktadır. Örneğin, ABD'nin deneyimi bize bu konuda ışık tutabilir. Ancak, öğretmenlere yönelik performans değerlendirme sisteminin kullanılması değil, niye kullanılmaması gerektiği konusunda.

Öğretmen performans değerlendirme sisteminin temelinde, yaklaşık 37 yıl önce, ABD'nin Tennessee Eyaletinde William Sanders adlı hayvan üreme örüntüleri konusunda uzman bir istatistikçinin geliştirdiği bir yöntem bulunmaktadır. Bu performans sisteminin temelinde bireysel olarak öğretmenlerin öğrenciye "katma-değer" olarak ne kattığını ölçmeye çalışmak yer almaktadır. Yani bizim Katma Değer Vergisi (KDV) gibi. Ancak, tabii eğitimde katma değeri hesaplamak, vergideki katma değeri hesaplamak kadar kolay değildir. Daha sonra ABD Senato Eğitim Komitesi Başkanı olan eski Tennessee valisi Lamar Alexander, bu sistemi öğrenmiş ama kullanmamıştır. Ancak, daha sonraki vali bu sistemi kullanmayı tercih etmiştir.

Bu eyalet standart testleri en önce kabul eden eyaletler arasındadır ve beş derste yıllık test sınavları uygulamaktadır. İstatistikçi Sanders, bu sınavları kullanarak öğretmenin kalitesini belirleyebileceğini ifade etmiştir.

Buna göre, diyelim ki matematikte başlangıçta aynı düzeyde olan iki öğrenci var. Bunlardan her ikisi bir yıl içinde % 20 gelişim kat etmişler. Ancak, önceki yıllarda birinci öğrenci, yavaş gelişme göstermiş ve yılda % 10 gelişim göstermiş. Bu öğrenci için % 15 önemli bir artış. Ama ikinci öğrenci yıllık olarak % 30 gelişim kaydetmektedir. Ama bu öğrenci için % 15 ciddi bir yavaşlama anlamına gelmektedir.

Sanders'a göre, öğretmenleri doğru ve adil bir biçimde değerlendirmek için, devletin her bir öğrencinin her derste beklenen gelişim eğrisini belirlenmesi gerekmektedir. Bu da her bir öğrencinin geçmiş test başarısına bağlı olarak elde edilir ve sonra onun gerçek büyüme tahminleriyle karşılaştırılır.

Yetenek, sosyo-ekonomik durum ve aile yaşamı gibi okul dışı faktörler her bir öğrencinin beklenen gelişiminin içinde değerlendirilir. Öğrencilerinin puanları tutarlı bir biçimde beklenenin üstünde artan öğretmenlerin, genellikle yüksek düzeylerde “katma-değer” ortaya koyduğu söylenebilir. Evet, kâğıt üzerinde her şey çok güzel görünüyor.

18 milyon öğrencinin en az beş dersten, sosyo-ekonomik düzeyleri, zekâ düzeyleri ve aile hayatlarını da içeren hesaplamalar yapmak ciddi bir istatistikçi ekip ve gelişmiş bilgisayarlar gerektirir. Ama Tennessee Eyaleti bunları Dr. Sanders’a veriyor. Sonra, hayvan üremesi konusunda, sonra da nükleer enerjinin yayılması konusunda uzman Dr. Sanders’ın hayatı öğrenci testleri, öğretmenler ve politika haline geliyor.

Neyse, Sanders kitlesel olarak katma-değer puanları hesaplamaya başlar başlamaz, puanlamaların “normal” dağılım gösterdiğini görüyor. Küçük bir grup öğretmen çok kötü sonuçlar alırken, çok küçük diğer bir grup oldukça iyi puanlar alıyor ve birçoğu ise ortada bir yerde yer alıyor.

O zaman da şimdi olduğu gibi öğretmen maaşları iki faktöre bağlıdır: hizmet yılı ve öğretmenin sahip olduğu lisansüstü diplomalar. Personel değerlendirme sistemleri yok ve tüm öğretmenler neredeyse “tatmin edici” performans alıyorlar.

Ancak, katma-değer normal dağılım eğrisi farklı bir sonuç veriyor. Birinci olarak, dağılım *geniş* bir biçimde yayılıyor. Çok iyi performans gösteren etkili öğretmenler etkili olmayan öğretmenlere göre bir uçta yer alırken, etkili olmayan öğretmenler diğer uçta yer alıyor. İkinci olarak, veriler sistemin maaşları verirken temel aldığı hizmet yılı ve ileri düzey diplomalara sahip olma kriterlerinin bir etkisinin olmadığını gösteriyor.

Kısaca, okulların/egitim sisteminin öğretmenlere yüksek lisans yaptırmak için ekstra ödediği paraların bir getirisi olmadığı görülüyor. Alından lisansüstü diplomalar katma-değere dayalı dağılım eğrilerini bu diplomalara sahip olmayan öğretmenlere göre çok az farklılaştırıyor. Bunun için başka araştırmalar da yapılıyor. Benzer bir biçimde, etkililik deneyim ya da hizmet yılına göre de artmıyor.

İnsanlar her zaman çok iyi öğretmenleri ve çok iyi olmayan öğretmenleri bilir. Ancak, onları hiçbir zaman nicel olarak değerlendiremezler, ifade edemezler.

Eğitim reformcuları dağılım eğrisinin sol tarafına, etkili olmayan öğretmenler tarafına bakarak şöyle düşündüler: “Onları eğitim sisteminden çıkarırsak ne olur?” Kadro almayı zorlaştırdılar ki bu öğretmenleri işten çıkarmayı daha zor hale getirdi.

Eğitim reformcuları dağılım eğrisinin sağına da baktılar, burada etkili öğretmenler vardı ve şöyle düşündüler: “Bunlardan nasıl daha fazlasını istihdam edebiliriz?” Katma-değer puanları iyi olan öğretmenleri tutabilmek ve sisteme alabilmek için, liyakate dayalı ödeme sistemleri oluşturdular.

Şimdi Milli Eğitim Bakanlığı bütün bunlara dayalı olarak, öğretmenlere performans değerlendirme getirmeli mi? Performansını daha kolay ölçebileceğimiz onca meslek dururken,

yöneticilerin performansını hiç ölçmezken, öğretmenlere performans değerlendirme sistemi getirebilir misiniz? Nitekim bazı sendikalar, “Gelin karşılıklı olarak birbirimizin performansını değerlendirelim!” diyerek meydan okudular bile. Getirseniz bile sürdürebilir misiniz? Okulu ve eğitimi neden yeni bir kaosun içine itiyorsunuz?

Kaynak: NYT